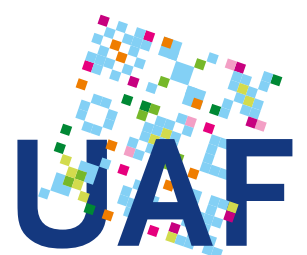

Strategie 2020

*Studie en werk voor hoger
opgeleide vluchtelingen*

Inhoudsopgave

VOORWOORD	3
1. DE OPGAVE VAN DEZE TIJD	4
2. DOOR MAATWERK MEER IMPACT	8
3. ONZE ROL	10
4. ONZE PLANNEN	14

Over dit document

'Strategie 2020' van Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF geeft aan waar we in 2020 willen staan, geeft gestalte aan de verbinding met onze omgeving en biedt richting en focus in ons werk. Om onze doelstellingen efficiënt te bereiken wordt deze strategie vertaald in het meerjarenbeleidsplan 2017-2020 en verder geconcretiseerd in jaarplannen.

Voorwoord

De samenleving is te vergelijken met een spinnenweb. Begint het web hevig te schudden aan de ene kant, dan deint het aan de overzijde mee. Aan welke zijde van het web je ook staat, iedere ingreep is voelbaar; soms abrupt en keihard, soms zacht maar langdurig. Tegelijkertijd vormen de draden met elkaar een ijzersterke constructie.

Nederland is een land dat van oudsher vluchtelingen opvangt. Door de eeuwen heen zijn vluchtelingen geïntegreerd in onze samenleving, waaraan zij en hun nakomelingen belangrijke bijdragen hebben geleverd. In de 21e eeuw zijn er helaas nog steeds landen met ernstige en langdurige oorlogen en conflicten, en het aantal vluchtelingen is recentelijk weer drastisch gegroeid. De trillingen in het Midden-Oosten zijn in ons land voelbaar.

Een wezenlijk deel van deze vluchtelingen heeft in eigen land een hoge opleiding genoten. De verwachting is dat zij langere tijd of permanent in Nederland zullen blijven. Omdat hun diploma's hier niet of nauwelijks erkend worden, zijn zij gedwongen om onder hun niveau te werken of werkloos aan de zijlijn te blijven staan. Een gemiste kans voor henzelf, maar ook voor Nederland.

Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF spant zich al vele tientallen jaren in om hoogopgeleide vluchtelingen in Nederland de ruimte te geven hun studie te vervolgen en diploma's te halen. Zo kunnen zij op hun niveau deelnemen aan onze samenleving. In het huidige tijdperk is er echter méér nodig voor de succesvolle integratie van hoogopgeleide vluchtelingen. Dat betekent voor het UAF concreet dat, naast het belang van studie, vooral het perspectief op werk centraal staat.

Het gaat nu en de komende decennia vooral om het bereiken van economische zelfredzaamheid van vluchtelingen. Dit vraagt om veranderingen in het totale proces van integratie van hoogopgeleide vluchtelingen in Nederland, bij de overheid, bij werkgevers, bij sociale partners, in het onderwijs en binnen samenwerkingsvormen op lokaal niveau. En dus ook bij het UAF. Daarom hebben we dit document opgesteld. Bij de totstandkoming hiervan waren veel medewerkers en partners betrokken. Zij hebben ons geholpen nieuwe draden en verbindingen te leggen in het spinnenweb. We danken hen hartelijk voor de inspirerende gesprekken en hun waardevolle inbreng.

In dit document beschrijven we de veranderingen in de werkwijze van het UAF. Veranderingen die ertoe leiden dat meer hoogopgeleide vluchtelingen succesvol integreren in de Nederlandse samenleving. De gevolgen zullen zachtjes doortrillen door het hele web, zowel binnen de organisatie als daarbuiten. Dankzij de solide constructie die met de kennis van vluchtelingen, onze medewerkers en partners is geweven, voorkomen we schade en behouden we onze (veer)kracht.

Utrecht, november 2016

Mardjan Seighali
Directeur-bestuurder

1. De opgave van deze tijd

De laatste jaren zijn vele duizenden vluchtelingen op zoek naar veiligheid en vrijheid terechtgekomen in Nederland. Het proces van integratie en emancipatie is een langdurig proces dat niet gelijkmatig en lineair verloopt. Integratie vereist inzet van de samenleving; tegelijkertijd is participatie in de Nederlandse samenleving een verantwoordelijkheid van de vluchtelingen zelf. Het proces van integratie vraagt om langdurige en intensieve inspanningen van bestaande instituties: gemeenten, onderwijsinstellingen, werkgevers en maatschappelijke organisaties. Het werkterrein rondom vluchtelingen manifesteert zich in toenemende mate in allerlei samenwerkingsvormen op lokaal en regionaal niveau: publieke en private partijen vormen netwerken waarbij maatwerk ontstaat dat is toegesneden op de regionale context. De combinatie van bestaande en nieuwe samenwerkingsvormen op regionaal niveau zien wij als een kansrijke aanpak voor het proces van integratie en participatie van vluchtelingen.

Vluchtelingen

Gezien de aard en omvang van het vluchtelingenvraagstuk staat Nederland voor een enorme opgave. Hoe bieden we hoogopgeleide vluchtelingen kansen om deel te nemen aan onze samenleving? Uit ervaring weten we dat eindeloos wachten aan de zijlijn van de samenleving mensen kapotmaakt. Dat is een verkwisting van menselijk kapitaal. Het werkt niet als je vluchtelingen eerst eindeloos in de wachtkamer laat zitten en ze daarna vraagt om vlot in te burgeren. Wij vinden dat de integratie zo snel mogelijk moet starten.

Vluchtelingen hebben in veel gevallen al een studie afgerond – of zijn daarmee begonnen – in hun land van herkomst, maar deze wordt in Nederland vaak niet erkend. Of ze hadden feitelijk wel de potentie om te studeren in hun land van herkomst, maar konden dit niet doen door oorlogsgeweld en politieke omstandigheden. Daarom is (opnieuw) studeren of bijscholen dikwijls noodzakelijk om in Nederland een nieuw leven op te bouwen.

Eenmaal veilig in Nederland, richt een vluchteling de aandacht op verschillende terreinen, zoals huisvesting, financiële situatie, taal, sociale relaties, contacten, gezondheid, zingeving en werk. De invulling hiervan is voor elke persoon anders en uniek.

Als mensen vragen hebben of ondersteuning nodig hebben, is men veelal geneigd om als eerste te kijken naar de vragen die het meest op de voorgrond treden. Hoewel het voor de hand ligt om deze als eerste aan te pakken, is het belangrijk om andere aandachtsgebieden niet uit het oog te verliezen. Dit voorkomt een eenzijdige kijk op de uitdagingen en garandeert

‘Het is heel lastig die twee contexten, de wereld die je gewend was en de nieuwe Nederlandse realiteit, te mixen en er één geheel van te maken. Het UAF moet eigenlijk in de rugzakjes van de student kijken: wat is bruikbaar, wat is lastig? Vluchtelingen zijn individuen maar worden vaak over één kam geschoren. Het zou goed zijn als het UAF kijkt naar de in het land van herkomst verworven competenties. Op basis daarvan kun je een eerlijk gesprek voeren waarin verwachtingen bijgesteld worden. Het UAF kan eraan bijdragen dat wij als kapitaal zichtbaar worden, we hebben ook iets te bieden.’

Alumnus tijdens rondetafelgesprek met vluchtelingen

dat het UAF bij de toelating een zo volledig mogelijk beeld heeft van de situatie van de vluchteling. Bovendien wordt gekeken naar zijn of haar mogelijkheden en ambities op het gebied van studie en het toekomstige arbeidsperspectief.

We kijken naar het totale functioneren van een vluchteling, zodat hij/zij invulling kan geven aan eigenaarschap en zelfstandigheid.

Om succesvol te kunnen integreren, zijn de juiste randvoorwaarden noodzakelijk: werk, scholing en studie. Dit betekent dat er bij de toelating en in het begeleidingstraject samen met de vluchteling aandacht is voor verschillende terreinen. Specifiek kijken wij naar:

- zingeving, motivatie, competenties, studiefitheid, studievaardigheden, ervaring;
- de financiële situatie van de vluchteling;
- sociale relaties en netwerk, het contact tussen de vluchteling en zijn omgeving.

Op basis daarvan ontwikkelen we een traject waarin de vluchteling invulling kan geven aan eigenaarschap en zelfstandigheid. Door rekening te houden met meerdere aandachtsgebieden hebben vluchtelingen een betere uitgangspositie op de Nederlandse arbeidsmarkt en in de samenleving, en heeft het UAF de essentiële behoeften van de vluchteling goed in beeld. Het UAF maakt de vluchteling wegwijs bij het wegnemen van obstakels; we pakken niet zelf alle onderwerpen op.

De veranderende omgeving

Los van de situatie rond vluchtelingen verandert de Nederlandse samenleving. Onderstaande ontwikkelingen hebben grote betekenis voor Nederland, en veel invloed op het werk van het UAF.

Netwerksamenleving en regionaal werken

Nederland wordt in toenemende mate een netwerksamenleving. Gestructureerde of informele netwerken ontstaan wanneer individuen en organisaties elkaar vinden op thema's als arbeidsmarkt en scholing.

De economische, maatschappelijke en bestuurlijke werkelijkheid manifesteert zich in toenemende mate op regionaal niveau. Arbeidsmarkt, ondernemen, onderwijsvoorzieningen, wonen, uitvoering van collectieve voorzieningen: de werkelijkheid van alledag beperkt zich voor burgers, bedrijven en bestuurders niet tot één gemeente, maar doet zich op regionaal niveau voor in netwerken van grotere en kleinere steden en dikwijls in grensoverschrijdende context ('daily urban systems') (Studiegroep Openbaar Bestuur, Maak verschil, 2016).

Er komen meer decentrale taken en bevoegdheden voor gemeenten en publieke instellingen. Steden en stedelijke regio's werken vaker samen op uiteenlopende terreinen. Een regionale infrastructuur en samenwerking zijn belangrijk om gericht te kunnen sturen en aanjagen.

De inspanningen van vluchtelingstudenten, bestaande instituties en publiek-private samenwerkingsvormen die toegesneden zijn op regionaal-maatschappelijke opgaven bepalen samen het goed doorlopen van het integratieproces.

Het UAF faciliteert de ontwikkeling van een goede regionale infrastructuur, waarin de kansen voor arbeidstoeleiding voor alle vluchtelingen tijdig en optimaal worden benut. Voor de vluchtelingen betekent dit dat zij zich, vanuit empowerment, weten te verhouden tot deze voor hen nieuwe en veranderende omgeving.

Arbeidsparticipatie

Slechts een op de drie in Nederland verblijvende statushouders van 15 tot 64 jaar heeft een betaalde baan en velen van hen zijn duurzaam afhankelijk van een bijstandsuitkering¹. Dat leidt tot verkwisting van menselijk kapitaal en tot onnodige belasting van de bijstand.

Veel factoren belemmeren een succesvolle integratie van vluchtelingen. Recent onderzoek van VluchtelingenWerk Nederland² en de beleidsbrief *Geen tijd verliezen* van WRR/SCP/WODC geven inzicht in de (gebrekkige) arbeidsparticipatie van vluchtelingen. Uit het WRR/SCP/WODC-onderzoek blijkt dat de arbeidsparticipatie van vluchtelingen trager op gang komt door:

- de relatief lange asielprocedure;
- de drukke periode na statusverlening (huisvesting, gezinshereniging, inburgering);
- de mentale gezondheid, die het niet voor iedereen mogelijk maakt om (op niveau) te studeren;
- de plaats waar het diploma behaald is.

Gemeenten zijn ervoor verantwoordelijk om vluchtelingen te ondersteunen bij het vinden van werk. Ze hebben echter nauwelijks of geen specifiek beleid of expertise op dit gebied. Uit bovengenoemde onderzoeken komt een beeld naar voren dat gemeenten vluchtelingen vaak als gewone bijstandsgerechtigden beschouwen.

In de beleidsbrief van WRR/SCP/WODC staat de kwestie centraal hoe de integratie van statushouders kan worden bespoedigd. De WRR benadrukt het belang om vanaf het begin van de asielprocedure de doelstelling van integratie een centrale plaats te geven. Daarvoor is volgens de raad een secure en snelle asielprocedure belangrijk, en een aanpak waarin het leren van de taal, een opleiding volgen, huisvesting krijgen en werk vinden niet na elkaar, maar op hetzelfde moment plaatsvinden.

‘Een online platform met cv’s is voor werkgevers niet voldoende. De meerwaarde van het UAF is dat ze de vluchtelingen vaak al lang en goed kennen. Actieve betrokkenheid van het UAF is cruciaal, ook om de match met werkgevers te kunnen maken, want het UAF kent beide kanten kwalitatief goed.’

Werkgever tijdens rondetafelgesprek

Het UAF heeft geen directe invloed op de hiervoor beschreven oorzaken die de toetreding van vluchtelingen tot de arbeidsmarkt bemoeilijken. Maar we kunnen wel met onze opgebouwde kennis als pleitbezorger de boodschap ondersteunen en uitdragen om met de integratie van vluchtelingen meteen na binnenkomst te starten. Dit alles om te zorgen dat statushouders geen kostbare tijd verliezen.

¹ ‘Geen tijd te verliezen’, WRR/SCP/WODC 2015

² ‘IntegratieBarometer’ 2014

'Als universiteit zijn we blij met het convenant dat we met het UAF hebben gesloten, en met de activiteiten die samen georganiseerd worden. Dat vergroot het draagvlak bij staf en studenten. Maar de wereld verandert wel. Een aantal zaken vraagt aandacht. De arbeidsmarkt is een dominante factor geworden en ik merk dat de Nederlandse studenten zich daar compleet op focussen.'

Vertegenwoordiger onderwijsinstelling tijdens rondetafelgesprek

Veranderende arbeidsmarkt

De Nederlandse arbeidsmarkt verandert. Een 'baan voor het leven' bestaat niet meer. Bovendien is het hebben van de juiste opleiding lang niet meer voldoende om passend werk te vinden. Werkgevers en opdrachtgevers kijken ook naar competenties, (sociale) vaardigheden, motivatie en ambities.

Het UAF adviseert werkgevers over de begeleiding van werknemers met een vluchtelingenachtergrond en pleit voor het waarderen van de vluchteling op basis van eerder verworven competenties.

Studie en arbeidsmarkt

Nederlandse studenten worden steeds beter voorbereid op een beroepskeuze die aansluit op de arbeidsmarkt. Onder het motto 'een leven lang leren' blijven mensen bovendien gedurende hun loopbaan hun kennis en vaardigheden actualiseren, verbreden en verdiepen. Vluchtelingstudenten hebben zich hiertoe vanuit een achterstandspositie te verhouden.

Participatiesamenleving

In een toenemende participatiesamenleving wordt verwacht dat iedereen zijn steentje bijdraagt en dat ieder zijn of haar verantwoordelijkheid neemt en zelfredzaam is. Alleen degenen die dat echt niet kunnen, kunnen rekenen op ondersteuning uit collectieve middelen.

Het UAF pleit ervoor om vanaf het begin van de asielprocedure toe te werken naar het einddoel: volwaardig deel uitmaken van onze participatiesamenleving. Wat het UAF met participatie beoogt, is niet mensen afschrijven of ze in de passiviteit duwen. We stellen ze juist in staat om voor zichzelf te zorgen. Niet mensen voorschrijven wat ze moeten worden, maar laten zien wat ze zelf kunnen doen. Een kansrijke aanpak om mensen volwaardig te laten meedoen in de samenleving doet een appèl op iemands zelfredzaamheid. De begeleiding van het UAF richt zich op empowerment en zorgt ervoor dat vluchtelingen zelf het initiatief nemen om hobbels en hindernissen het hoofd te bieden en om aan te sluiten bij de juiste netwerken.

2. Door maatwerk meer impact

Onze overtuiging

Het UAF gelooft in het talent van vluchtelingen. We zien vluchtelingen als gewone mensen met een bijzondere ervaring. Ze zijn gemotiveerd om vooruit te komen, om in hun eigen kracht te staan en zich aan te sluiten bij de samenleving. Het UAF maakt vluchtelingen binnen de Nederlandse samenleving wegwijz op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt. We zijn ervan overtuigd dat scholing, studie en werk doorslaggevend zijn voor economische zelfredzaamheid. Succesvolle integratie wordt het best gerealiseerd door het volgen van een opleiding en het hebben van een baan.

Vluchtelingen willen niets liever dan snel integreren, meedoen en zelf in hun onderhoud voorzien. Als ze hier zijn, hebben ze een steuntje in de rug nodig om hun weg te vinden. Het UAF creëert een omgeving waarin vluchtelingen hun talenten verder kunnen ontwikkelen. Tijdens het begeleidingstraject ondersteunen wij hen op allerlei manieren bij het bereiken van hun doel. Wij zorgen niet voor de hoogopgeleide, zelfstandige vluchtelingen, maar bieden ondersteuning.

Onze aanpak

De eerder aangehaalde onderzoeken van VluchtelingenWerk Nederland en WRR/SCP/WODC, de rondetafelgesprekken met onze stakeholders en de bevindingen uit onze eigen projecten, initiatieven en experimenten vormen de basis voor onze nieuwe strategie. Voor het bevorderen van integratie hebben hoogopgeleide vluchtelingen méér – of soms iets anders – nodig dan een studie en een diploma. Dat vereist een andere benadering van alle organisaties die betrokken zijn bij de integratie van vluchtelingen. Voor het UAF betekent het een verschuiving in ons denken en onze werkwijze. Traditiegetrouw stelden we het volgen van een studie centraal. Voortaan is bij de keuze voor studie en scholing het perspectief op toetreding tot de arbeidsmarkt duidelijker het uitgangspunt. Het 'one size fits all', van eerst de taal leren, dan studeren en dan werken, past niet iedereen. We verlaten daarom dit vaste stramien. Soms adviseren we een studie, soms een duaal traject en soms kijken we naar bijscholing of verkorte trajecten.

Missie

Het UAF zet zich sinds 1948 – na het neerslaan van de studentenopstand in Praag – in voor hoger opgeleide vluchtelingen. Het is onze missie hoogopgeleide vluchtelingen te steunen bij het bereiken van een passende maatschappelijke positie. Wij begeleiden hen bij hun studie en bij het vinden van een baan die aansluit bij hun capaciteiten. Ook bepleiten wij de belangen van hoogopgeleide vluchtelingen bij publiek, pers, politiek, overheid en onderwijsinstellingen. Wij baseren onze activiteiten op de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Prinses Beatrix opent fototentoonstelling 'Weer toekomst!'

Rol in de keten

Het UAF heeft inzicht in het lokale en landelijke aanbod. We zijn omgevingsbewust, weten de juiste verbanden te leggen en sluiten aan bij netwerken om goed zicht te hebben op de (on)mogelijkheden en bestaande voorzieningen. We zullen steeds meer aanjagen, initiëren en met onze samenwerkende partners, zowel institutionele partners als private partners op landelijk en op regionaal niveau, input leveren aan de regionale netwerken. Een integrale, regionale aanpak is noodzakelijk om te voorkomen dat vluchtelingen opnieuw achteraan in de rij aansluiten en de arbeidsmarktparticipatie gebrekkig blijft.

Met het creëren van slimme partnerschappen richten we ons alleen nog op zaken waarmee we het verschil kunnen maken. In onze adviserende rol doen we dit door met kennis en expertise te kijken naar de haalbaarheid van plannen, zodat een vluchteling perspectief krijgt.

'De toeleiding van vluchtelingen naar de arbeidsmarkt is geen afgebakend project, maar vereist voortdurende aandacht. Samenwerking met UWV en gemeenten zou goed zijn. Natuurlijk houdt de ondersteuning een keer op, maar als je met slimme, creatieve samenwerking iets kunt bereiken, waarom zou je het dan niet doen?'

Gemeenteambtenaar tijdens
rondetafelgesprek

3. Onze rol

Voor de integratie van hogeropgeleide vluchtelingen via onderwijs en werk maakt het UAF in Nederland het verschil ten opzichte van andere organisaties die zich met de integratie of begeleiding van vluchtelingen bezighouden. We bieden gerichte ondersteuning en waar we het verschil kunnen maken, doen we dat. We zijn aanvullend op bestaande voorzieningen van andere organisaties die actief zijn bij de integratie van vluchtelingen. Op elk niveau. Andersom geldt: wij doen niet waar anderen beter in zijn.

Het UAF legt zich toe op deze drie rollen:

- verbinden, via regionale netwerken;
- faciliteren, via gerichte ondersteuning;
- kennis ontsluiten en delen.

‘Er zijn goede persoonlijke contacten tussen hoger onderwijsinstellingen, azc’s en gemeenten en dat is belangrijk. In veel gevallen vertrekken vluchtelingen weer naar een andere gemeente en dat weerhoudt ze ervan zich in te schrijven voor bijvoorbeeld een schakeljaar. Het is belangrijk dat als mensen halverwege een schakeljaar moeten vertrekken, ze het in de andere gemeente weer kunnen oppakken. Het UAF kan daar een belangrijke rol in spelen.’

Vertegenwoordiger tijdens rondetafelgesprek met onderwijsinstellingen

In 2020 is het UAF verbindend, faciliterend en heeft het de expertise in huis om vluchtelingen te adviseren en te begeleiden naar succesvolle integratie. Verbinden en kennis delen vormen de flexibele basis voor ons onderscheidend vermogen om te faciliteren en onze studenten te begeleiden en te ondersteunen.

Het werken vanuit deze drie rollen betekent dat we geleidelijk aan minder een uitvoeringsorganisatie worden (faciliteren) en meer een organisatie die is gericht op verbinden via regionale netwerken en op kennis ontsluiten. De kwaliteit van de begeleiding wordt door maatwerk doelmatiger.

Rol 1: verbinden, via regionale netwerken

Regionale verscheidenheid

In onze werkwijze treedt een verschuiving op naar een regionale benadering waarin verbinding centraal staat. Het UAF heeft een cruciale rol als netwerkorganisatie. We verbinden de hoogopgeleide vluchtelingen met onze regionale netwerken, waar ze een beroep op kunnen doen tijdens hun ontdekkingsreis naar burgerschap in de Nederlandse samenleving. Een goede regionale infrastructuur voor het vinden van werk wordt tijdig en effectief ingezet. Daarmee versterken we de aansluiting.

Alleen op regionaal niveau kan voldoende expertise worden ingehuurd en een gedifferentieerd aanbod worden georganiseerd, waardoor de vluchtelingen beter maatwerk geboden kan worden.

Foto: Soraya Ebrahimi

Afstudeerders tijdens het afstudeerfeest 2016

We kiezen voor een regionale benadering omdat de aanpak van maatschappelijke vraagstukken niet alleen een verantwoordelijkheid is van de (rijks)overheid, maar ook van maatschappelijke instellingen, bedrijven en particulieren. Zoals hiervoor toegelicht, wordt Nederland in toenemende mate een netwerksamenleving waarbij diverse maatschappelijke opgaven zich manifesteren op regionaal niveau. Er komen meer decentrale taken en bevoegdheden voor gemeenten en publieke instellingen. Steden en stedelijke regio's werken vaker samen op uiteenlopende terreinen.

'Ik was wel klaar met de studie, maar niet klaar voor de samenleving. Ik heb ervaren dat hoogopgeleide vluchtelingen geen werk kregen, simpelweg door het ontbreken van netwerken. Het is zo belangrijk om de regels van het spel te kennen!'

Alumnus tijdens rondetafelgesprek met vluchtelingen

Het UAF werkt samen met organisaties die de integratie van vluchtelingen op regionaal niveau als doelstelling hebben – idealiter binnen een organisch model waarin de verschillende activiteiten met elkaar verbonden zijn. We sluiten aan bij bestaande netwerken in de regio's. Daar waar het nodig en relevant is, gaan we samenwerken met sociale partners, zoals werkgevers en werknemersorganisaties. Zo wordt duidelijk wie welke rol vervult, hoe we elkaar kunnen versterken en aanvullen in de driehoek van werkgevers, sociale partners en onderwijs. Met het belang van de vluchteling voorop, kenmerkt deze aanpak zich door een geïntegreerde benadering op het gebied van taal, onderwijs en werk.

Samen sterk

We zien een samenleving waarin mensen bereid zijn om vluchtelingen te helpen. Alumni, samenwerkingspartners, burgers: ze willen allemaal graag iets doen voor vluchtelingen. Daar maakt het UAF gebruik van. Het is immers een uitgelezen kans om integratie en wederzijds begrip te bevorderen en te zorgen voor een vruchtbare bodem waarop we veel kennis en contacten kunnen delen en uitwisselen.

Rol 2: faciliteren, via gerichte ondersteuning

De faciliterende rol (de gerichte ondersteuning van vluchtelingen) wordt kleiner, doordat de ondersteuning meer verschuift naar partners in de regio. Samen zijn we verantwoordelijk voor de integratie van vluchtelingen. Verbinding en het delen van kennis staan centraal.

‘Onze hogeschool is in gesprek met een aantal hogescholen in de directe regio om een gezamenlijk aanbod te realiseren voor vluchtelingen. We hopen op een regionale aanpak waarbij de krachten gebundeld kunnen worden. Het UAF zou daar een rol in kunnen spelen.’

Vertegenwoordiger onderwijsinstelling tijdens rondetafelgesprek

Modulair begeleidingstraject

Op de route naar zelfredzaamheid heeft een vluchtelingstudent advies of begeleiding nodig die vooruithelpt, die helpt om doelen te bereiken. Het UAF blijft hoogopgeleide vluchtelingen gerichte materiële en immateriële ondersteuning bieden op het gebied van taal, studie en werk. Maar voortaan kijken we bij de toelating en in het begeleidingstraject samen met de vluchteling naar brede leefgebieden. Daarnaast verlaten we de aanpak waarbij iedereen een gelijk startpunt in het begeleidingstraject heeft. Als een vluchteling is toegelaten kan hij of zij rekenen op een modulair begeleidingstraject, bestaande uit een standaardaanbod dat, indien nodig of wenselijk, wordt aangevuld met maatwerk en advies. Hierdoor is het begeleidingstraject volledig toegespitst op de vraag van de vluchteling.

Taal als identiteit

Een succesvolle integratie begint met goed taalonderwijs. Taal verbindt. Een goede beheersing van de Nederlandse taal helpt vluchtelingstudenten toegang te krijgen tot de Nederlandse samenleving. Vluchtelingen moeten in staat gesteld worden om in korte tijd de Nederlandse taal te leren beheersen.

In het huidige tijdsbeeld worden hoogopgeleiden verondersteld een of meer vreemde talen te beheersen. Door internationalisering op de arbeidsmarkt, e-learning als onderdeel van taallessen en een toenemend aantal Engelstalige studies verandert de taalbehoefte van vluchtelingstudenten.

Het UAF stemt zijn taaladvies af op het einddoel van de vluchteling. Daarvoor is een infrastructuur op het gebied van taalonderwijs noodzakelijk die goed is afgestemd op de ontwikkelingen in het onderwijslandschap. Uiteraard is en blijft kennis van de Nederlandse taal van cruciaal belang. Maar we bieden ook ruimte voor de Engelse taal.

‘In de Nederlandse samenleving gelden allerlei onzichtbare codes en wetten waardoor het voor vluchtelingen moeilijk is een plaats te verwerven waar je talent ten volle gezien en benut wordt. Die ongeschreven cultuur krijg je niet mee, zeker niet als je als volwassene naar Nederland komt. Het is belangrijk dat het UAF niet alleen ondersteuning biedt waardoor mensen een diploma kunnen halen, maar vluchtelingen ook leert omgaan met de verwachtingen en de ongeschreven codes. Dat is buitengewoon belangrijk.’

Alumnus tijdens rondetafelgesprek met vluchtelingen

Vakmanschap en het mbo

Van oudsher richt het UAF zich op hoogopgeleide vluchtelingen en dus lag onze focus voornamelijk op het hoger onderwijs. Maar dat is niet voor alle hoogopgeleide vluchtelingen de beste keus. Het UAF vindt het noodzakelijk dat onderwijs gericht is op talentontwikkeling en participatie op de arbeidsmarkt. Dat vraagt om een flexibeler stelsel waarbij het volgen van een middelbare beroepsopleiding bijvoorbeeld gecombineerd wordt met het leren van de Nederlandse taal en het opdoen van werkervaring.

Er is in Nederland geen organisatie die verantwoordelijk is voor de ondersteuning van vluchtelingen die een mbo-opleiding willen volgen. Deze vluchtelingen vallen tussen wal en schip. We staan voor het dilemma hoe om te gaan met de scheiding tussen mbo, hbo en wo. In 2015 is het UAF begonnen met onderzoeken hoe de toegang tot het mbo er voor vluchtelingen uitziet. In 2016 ronden we de verschillende onderzoeksthema's en scenario's af en staan we voor de keuze wat we wel en niet gaan doen met het mbo, met vakmanschap. Om hier invulling aan te kunnen geven is voldoende kennis nodig over het mbo-landschap.

Rol 3: kennis ontsluiten en delen

Het UAF heeft de kennis en ervaring om hoogopgeleide vluchtelingen te begeleiden naar economische zelfredzaamheid. Voor het verzamelen van kennis, maar bijvoorbeeld ook best practices, kijken we in virtuele zin over de Nederlandse grenzen. Onze kennis stellen we graag ter beschikking aan anderen. We zetten onze kennis en ervaring in om het integratieklimaat voor vluchtelingstudenten voortdurend te verbeteren. We geven gerichte informatie die hoogopgeleide vluchtelingen vooruithelpt in hun zoektocht. Via online tools verfijnen we de informatievoorziening. We inventariseren waar hiaten zitten in de informatievoorziening en proberen die hiaten te dichten. Bij het ontwikkelen van onze kennis en expertise werken we samen met alle relevante instanties die vluchtelingen begeleiden, zodat we van elkaar kunnen leren. Zo kunnen we vluchtelingstudenten en onze partners binnen de netwerken adequaat adviseren.

Positie versterken

Het UAF is gesprekspartner en initiatiefnemer op overkoepelend niveau. We willen een sterkere positie krijgen bij relevante ministeries, het parlement en diverse stakeholders. Op basis daarvan zet het UAF een aantal politiek-maatschappelijke doelen op de kaart, zodat de integratie van hogeropgeleide vluchtelingen in Nederland soepeler verloopt.

'De timing is goed om de kennisrol op te pakken. Vluchtelingenbeleid moet mainstream worden. Het UAF kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren, juist doordat de organisatie met zoveel partijen aan tafel zit. Die verzameling van perspectieven maakt de kennis van het UAF buitengewoon interessant en waardevol. Bedrijven staan erom te springen. De ontwikkeling van programma's en kennisuitwisseling is heel belangrijk.'

Vertegenwoordiger onderzoeksinstituting tijdens rondetafelgesprek

'Bij gemeenten is de volgorde: eerst huisvesting en dan kijken wat iemand kan, maar dan zit iemand dus al ergens. Ik zie dat gemeenten ook zelf de ambitie hebben de begeleiding op zich te nemen. Tegelijkertijd zie ik dat ze expertise missen. Daar zou het UAF een rol in kunnen spelen. Het UAF zou meer op locatie kunnen doen. Gemeenten zitten te springen om goede informatie; daar ligt zeker een rol voor het UAF.'

Gemeenteambtenaar tijdens rondetafelgesprek

4. Onze plannen

De strategie schetst een realistisch en werkbaar beeld. Hiermee willen we met alle betrokkenen forse stappen zetten om het integratieproces en de economische zelfredzaamheid van hoogopgeleide vluchtelingen te bevorderen. Het jaartal 2020 is daarbij richtinggevend. Bij het nemen van deze stappen richten we voortdurend onze blik op de veranderende samenleving.

Wat betekent 'Strategie 2020' voor vluchtelingen?

Bij de toelating en in het begeleidingstraject wordt met de vluchteling gekeken naar de aandachtsgebieden. De vraag van de vluchtelingstudent staat centraal: aan welk type ondersteuning of advies heeft hij of zij behoefte? Hier wordt de begeleiding op afgestemd.

Het principe dat iedereen een gelijk startpunt in het begeleidingstraject heeft laten we los. Eenmaal toegelaten kan de student rekenen op een modulair begeleidingstraject, bestaande uit een standaardcomponent die eventueel kan worden aangevuld met maatwerk. Doordat werkprocessen efficiënter zijn ingericht, is er meer tijd en aandacht voor persoonlijke begeleiding.

Afstudeerders en hun kinderen tijdens het afstudeerfeest 2016

Vluchtelingen kunnen rekenen op de kennis en expertise van het UAF. Ze krijgen gerichte informatie en advies dat hen vooruithelpt. Dit is per individu verschillend. UAF-medewerkers verbinden hen met bestaande initiatieven uit het lokale of regionale netwerk.

Financiën mogen voor hoogopgeleide vluchtelingen geen belemmering vormen. Daarom ontvangen ze van het UAF aanvullende financiële ondersteuning.

De ontwikkeling van de Nederlandse taal wordt gestimuleerd waar dat nodig is om toegang te hebben tot de Nederlandse samenleving. Internationalisering op de arbeidsmarkt, e-learning als onderdeel van de taallessen, een toenemend aantal Engelse studies: het zijn allemaal ontwikkelingen die leiden tot veranderende taalbehoeften bij studenten. Daar wordt door het UAF flexibel mee omgegaan; zo worden bijvoorbeeld Engelstalige opleidingen in voorkomende gevallen gehonoreerd.

Maatwerk vereist tweerichtingsverkeer. Het vraagt van de vluchtelingen dat ze initiatief tonen en gemotiveerd zijn. Zij zijn de regisseur over hun eigen traject, zijn mondig en grijpen hun kansen om zich te ontwikkelen. Zij geven hun toekomst vorm met het einddoel, economische zelfredzaamheid, helder voor ogen. Ze hoeven geen 'superburgers' te worden, maar worden ook niet als slachtoffer gezien. Ze zijn, zoals eerder aangegeven, 'gewone mensen met een bijzondere ervaring'.

Wat betekent 'Strategie 2020' voor onze partners?

De partners in de regionale netwerken kunnen rekenen op de kennis en expertise van het UAF. Het UAF legt de verbindingen tussen de verschillende relevante publieke en private instellingen op regionaal niveau, en brengt mensen met elkaar in contact. Het UAF is aanspreekpunt, waardoor de samenwerkingspartners hun werk optimaal kunnen doen.

Samenwerkende partners, taalinstututen, decanen en intermediaire organisaties ontvangen praktische tips en advies. Op overkoepelend niveau is het UAF gesprekspartner en initiatiefnemer. We zitten aan tafel bij koepelorganisaties in het onderwijs, bij sociale partners en ministeries. We werken samen en agenderen knelpunten op het gebied van wet- en regelgeving. Dit doen we in het belang van de mensen die wij begeleiden, zodat zij net als ieder ander de kans krijgen om te excelleren. Ook partners in internationaal verband kunnen rekenen op de kennis en ervaring van het UAF.

Wat betekent 'Strategie 2020' voor donateurs?

De kracht van het UAF is dat een trouwe groep donateurs en fondsen achter de organisatie staat. Hun financiële steun is van cruciaal belang voor het voortbestaan van het UAF. Daarom koesteren we die relatie, informeren we hen regelmatig over de voortgang van ons werk, stimuleren we het geven van feedback en bieden we de mogelijkheid nauw(er) betrokken te worden bij ons werk. Zo voorkomen we ook financiële afhankelijkheid van de overheid.

Wat betekent 'Strategie 2020' voor medewerkers?

De medewerkers van het UAF zijn experts op het gebied van scholing, studie en werk voor hogeropgeleide vluchtelingen. We hebben onze dienstverlening aangepast aan de nieuwe tijd. We weten wat nodig is om vanuit de inhoud het verschil te kunnen maken, door studenten op het juiste moment advies en ondersteuning te bieden in de richting van een modulair pakket. We werken in geïntegreerde teams, vanuit verschillende disciplines, waar verschillende vormen van kennis aanwezig zijn. In de teams zijn we complementair.

Wij weten wat hoogopgeleide vluchtelingen die volwaardig willen meedraaien in de samenleving, nodig hebben. Wij zijn een procesbegeleider, géén taal instituut, hogeschool of uitzendbureau. Wij creëren de juiste randvoorwaarden en kiezen de beste partners uit. Het UAF stelt zich niet op als hulpverlener, maar als expert op het gebied van studie en werk voor hoogopgeleide vluchtelingen. De ondersteuning van het UAF richt zich op persoonlijke en professionele ontwikkeling ('empowerment'), waarin vluchtelingen zelf het initiatief nemen om belemmeringen het hoofd te bieden en om aan te sluiten bij de juiste netwerken.

Wij treden op als sociaal makelaar en brengen mensen met elkaar in contact, zodat ze van elkaar kunnen leren. Samen met onze partners en betrokken burgers bieden we vluchtelingen aanvullende persoonlijke begeleiding. Hierbij is de vraag altijd leidend. Door slim samen te werken kunnen we nog meer bereiken dan we nu doen.

Wij zijn een sterke netwerkorganisatie die weet wat er speelt in de samenleving. We zijn in beeld bij belanghebbende organisaties en zoeken aansluiting bij vernieuwende initiatieven waar vluchtelingen iets aan kunnen hebben. Wij stimuleren en faciliteren gemeenten, onderwijsinstellingen en bedrijven om onze kennis en ervaring in hun eigen beleid te verankeren. We kennen de couleur locale, stimuleren regionale samenwerkingsverbanden en onderzoeken of er betere resultaten te behalen zijn voor de mensen die wij begeleiden.

We zetten onze kennis en ervaring in om het integratieklimaat voor hoogopgeleide vluchtelingen te verbeteren. We zitten met de juiste toon en op het juiste moment met de juiste mensen aan tafel om het voorgenomen beleid ten gunste van de integratie van vluchtelingstudenten om te buigen. We houden ontwikkelingen goed in het oog om hierop in te spelen. Zo stellen we hoogopgeleide vluchtelingen in staat te schitteren.

We kennen de regio's, zijn onderdeel van een netwerk, weten ons netwerk in te zetten voor onze studenten. We kennen de relevante personen en partners in de keten. We stellen onze kennis ter beschikking via onder andere het train-de-trainer principe en het informeren van hr-managers.

Inclusiviteit en diversiteit

Naast onze verbindende, faciliterende en expertise-rol geven we invulling aan inclusiviteit en diversiteit. In een wereld die steeds meer pluriformiteit kent, is het omgaan met culturele diversiteit een belangrijke succesfactor voor duurzame participatie. Hierbij gaat het om alle kenmerken waarin mensen van elkaar kunnen verschillen. Diversiteit gaat over het respecteren van die verschillen, inclusiviteit gaat over hoe we met die verschillen omgaan, hoe we mensen werkelijk betrekken bij en opnemen in de groep. In een inclusieve werkcultuur worden alle aanwezige talenten gezien en benut. Voor het UAF betekent dit dat medewerkers dit toepassen en uitdragen. Sociale partners worden voorzien van goed en degelijk advies. En we stimuleren diversiteit en inclusiviteit op de werkvloer.

Tot slot

'Strategie 2020' is voor de veranderingen in de inzet en het werk van het UAF een belangrijk document, maar het is niet 'in beton gegoten'. Een dynamische omgeving vraagt om het continu bijstellen van plannen. Het UAF blijft voortdurend de relevante ontwikkelingen monitoren en evalueren.

Als het nodig is, kijken we of dergelijke ontwikkelingen gevolgen hebben voor onze aanpak. Dat alles in het belang van degenen om wie het allemaal gaat: de hoogopgeleide vluchtelingen, die hun kansen willen benutten en in de Nederlandse samenleving willen integreren.

Colofon

Uitgave:

Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF
November 2016

Met dank aan:

Alumni, vluchtelingenorganisaties, onderwijsinstellingen, werkgevers, onderzoeksinstituten, gemeenten, particuliere en institutionele donateurs voor het deelnemen aan de rondetafelgesprekken in het voorjaar van 2016.

Raad van Toezicht
Medewerkers

Fotografie: Soraya Ebrahimi en Rick Mandoeng
Vormgeving: Piraña grafisch ontwerp

Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF
Postbus 14300 | 3508 SK Utrecht
Telefoon (030) 252 08 35
info@uaf.nl | www.uaf.nl